

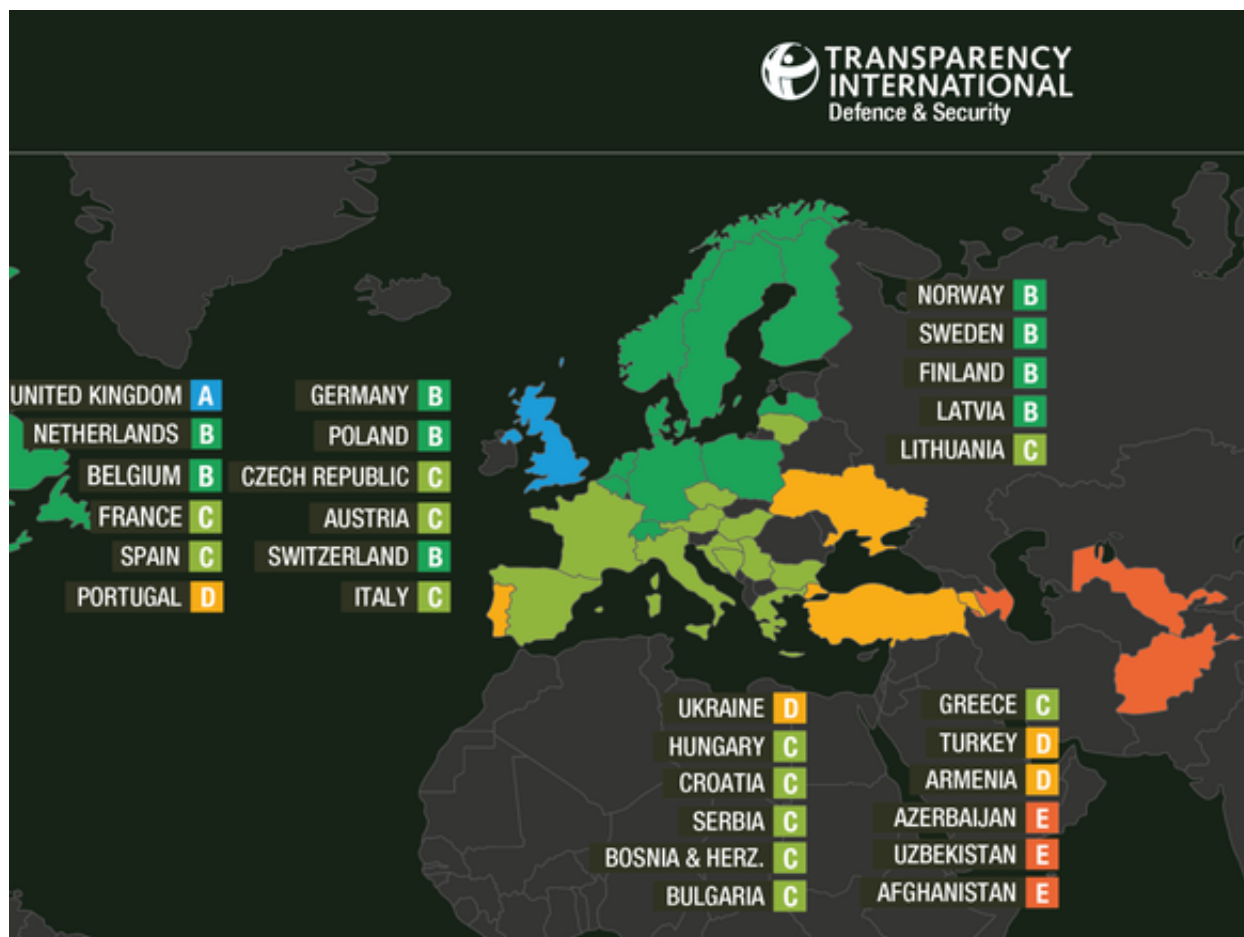
Srbija je napredovala u borbi protiv korupcije u sistemu odbrane, ali ostaju zabrinjavajući trendovi

Datum

dec. '15.

03.

Srbija je napravila pomak u sprovođenju anti-korupcijskih mera u Ministarstvu odbrane, ali su i dalje izraženi politizacija Vojske, slaba unutrašnja kontrola i netransparentno upravljanje odbrambenom industrijom, glavni su nalazi istraživanja Globalni anti-korupcijski indeks odbrane koje je sprovela Međunarodna transparentnost u saradnji sa Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku.

Organizacija Međunarodna transparentnost (Transparency International) objavila je 3. decembra 2015. godine nalaze za Srbiju u okviru istraživanja Globalni anti-korupcijski indeks odbrane (eng. Government Defence Anti-Corruption Index). Istraživanje je sprovedeno u periodu 2014-2015. i obuhvatilo je preko 100 zemalja. Indeks meri rizike od korupcije u sistemima odbrane. Procena rizika za Srbiju urađena je u saradnji sa Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku.

Srbija je napravila pomak u odnosu na 2013.

Srbija je ostvarila 148 od maksimalnih 284 poena, što predstavlja napredak u odnosu na 2013. kada je imala 121 od 280 poena. Time je Srbija napredovala iz grupe D - zemlje sa visokim rizikom od korupcije, u grupu C - zemlje sa umerenim rizikom od korupcije, u kojoj se nalazi sa, između ostalih, Francuskom, Austrijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom i Bugarskom. Najbolje plasirane zemlje, sa veoma niskim rizikom od korupcije, su Velika Britanija i Novi Zeland.

U poređenju sa prethodnim istraživanjem, sprovedenim u periodu 2012-2013, Srbija je ostvarila napredak u oblasti finansija i javnih nabavki. Tome su naročito doprineli uvođenje programskog budžetiranja i novi anti-korupcijski mehanizmi predviđeni u sadašnjem Zakonu o javnim nabavkama koji je stupio na snagu 2013.

Slaba unutrašnja kontrola i netransparentno upravljanje odbrambenom industrijom predstavljaju najveće rizike

S druge strane, glavni rizici od korupcije javljaju se usled:

- Slabe unutrašnje kontrole: kao glavni organ unutrašnje kontrole u cilju sprečavanja korupcije pojavljuje se Vojnobezbednosna agencija (VBA), a ne Inspektorat odbrane. To znači da se borba protiv korupcije i dalje svodi na istragu krivičnih dela umesto na prevenciju.
- Nedostatka sveobuhvatne evidencije pokretnih stvari.
- Netransparentnog upravljanja odbrambenom industrijom.
- Širokih diskrecionih ovlašćenja nadređenih starešina u upravljanju ljudskim resursima, što povećava rizik od nepotizma i potencijalno sprečava selekciju najboljeg kadra.

Dalje, parlamentarni nadzor nad upravljanjem finansijama u Ministarstvu odbrane znatno je ograničen, budući da Narodna skupština redovno dobija nacрте zakona o budžetu Srbije sa zakašnjenjem. Osim toga, Odbor za odbranu i unutrašnje poslove nijednom nije razmatrao neki izveštaj Državne revizorske institucije koji se odnosi na Ministarstvo odbrane.

Iako u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije postoje procedure za sprečavanje korupcije, ostaje potreba da se ojačaju mehanizmi za procenu i povećanje svrsishodnosti nabavki. U ovom trenutku, činjenica da je Strategijski pregled odbrane u celosti označen stepenom tajnosti onemogućava javnost da preispituje da li se izdaci za odbranu prave u skladu sa strateškim prioritetima Ministarstva odbrane.

Predlozi za reforme

Oslanjajući se na nalaze istraživanja Međunarodne transparentnosti, Beogradski centar za bezbednosnu politiku zalaže se za dalje reforme radi sprečavanja korupcije u sistemu odbrane. U tom cilju, potrebno je:

1. Objaviti verziju Strategijskog pregleda odbrane sa prekrivenim poverljivim podacima;
2. Osnažiti poziciju Inspektorata odbrane kao nosioca unutrašnje kontrole odgovornog za praćenje sprovođenja anti-korupcijskih mera;
3. Povećati transparentnost odbrambene industrije akata koji uređuju odnose između Ministarstva odbrane i fabrika koje pripadaju odbrambenoj (namenskoj) industriji Srbije. Takođe je važno da ove fabrike objave informacije o upravljačkoj strukturi i finansijskom poslovanju;
4. Unaprediti upravljanje ljudskim resursima uvođenjem kadrovskih saveta za odlučivanje o unapređenju svih oficira i podoficira, kao i instance van lanca komandovanja koja bi nadzirala unapređivanje i raspoređivanje na formacijska mesta.

Politizacija je trend koji najviše zabrinjava

Značajan rizik predstavlja politizacija vojske, trend koji se intenzivirao u prethodnom periodu. Postoje indicije da pripadnici vojne policije štite članove porodica visokih državnih funkcionera (iako ti članovi porodica nemaju pravo na zaštitu). Kontrolni postupak Zaštitnika građana u VBA je efektivno ometao sam ministar odbrane. Na pad helikoptera u martu ove godine značajno je uticalo nepoštovanje propisanih i dobro razrađenih procedura usled političkih pritisaka. Ministar odbrane proteklih dana je izjavljivao da je Vojska Srbije zadužena za bezbednost premijera, uprkos činjenici da ni u zakonu ni u strateškim dokumentima takva misija Vojske nije predviđena. Stoga je prvi prioritet Ministarstva odbrane i Vojske Srbije izgradnja otpornosti na protivpravni politički uticaj.

Za dalje informacije o Globalnom anti-korupcijskom indeksu odbrane i ukupnim rezultatima možete se obratiti Evi Anderson, projektnoj menadžerki Međunarodne transparentnosti, na eva.anderson@transparency.org.uk ili Dominiku Kavakebu, saradniku za komunikacije u istoj organizaciji, na dominic.kavakeb@transparency.org.uk ili telefonom na broj + 44 (0)20 3096 7695.

Za dalje informacije o nalazima za Srbiju, možete se obratiti Beogradskom centru za bezbednosnu politiku, mejlom na office@bezbednost.org ili telefonom na 011/3287-226.